

PROCEDURA POSTĘPOWANIA

W PRZYPADKU ZAISTNIENIA ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY

W przypadku zgłoszenia przez ucznia pracownikowi szkoły przypadku stosowania wobec niego lub innego ucznia: prześladowania, zastraszania, nękania, wyśmiewania z wykorzystaniem internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w internecie, portale społecznościowe i inne:

1. Osoba, która uzyskała zgłoszenie, informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga/ psychologa szkolnego lub Dyrektora o wystąpieniu takiego zjawiska.
2. Pedagog i wychowawca dokonują analizy okoliczności zdarzenia i ustalają ewentualnych świadków oraz planują dalsze postępowanie. Nie wolno konfrontować sprawcy z ofiarą.
3. Należy zabezpieczyć dowody.

Wszystkie powinny być zarejestrowane, zapisane. Trzeba zanotować, kiedy je otrzymano, ich treść, adres e - mail, numer telefonu, adres strony internetowej, na której pojawiły się szkodliwe treści.

I. Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- ✓ telefon komórkowy: nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno wiadomości tekstowe, jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy,
- ✓ komunikatory: w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować,
- ✓ strona www: można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację *Wklej* w dokumencie Word lub Paint,
- ✓ e-mail: trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości.

II. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog/ psycholog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

1. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem - sprawcą o jego zachowaniu (ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami). Sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy.
Uwaga: jeżeli jest kilku sprawców, należy rozmawiać z każdym osobno.
2. Omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach, jakie zostaną wobec niego zastosowane.
3. Sprawca musi zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci.
4. Sprawca powinien zadośćuczynić ofierze cyberprzemocy.
5. Wezwanie do szkoły rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka: rodzice powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie

dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka. Należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady.

6. Wychowawca obniża ocenę zachowania.

III. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy

Powinno się stosować standardowe procedury stosowane wobec sprawców każdej przemocy, ale warto rozszerzyć je o czasowy zakaz korzystania z komputera czy telefonu i to zarówno w szkole jak i w domu.

Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.

Podjmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:

- ✓ czas trwania prześladowania,
- ✓ świadomość popełnionego czynu,
- ✓ motywację sprawcy,
- ✓ rodzaj rozpowszechnionego materiału.

IV. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

1. Należy zawiadomić rodziców ofiary oraz zapewnić im wsparcie i poradę (psycholog, pedagog szkolny).
2. Wsparcie psychiczne (ofiara każdego rodzaju przemocy potrzebuje zawsze wsparcia osoby dorosłej).
3. Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy. Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja ucznia i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).
4. Porada dla ofiary cyberprzemocy.
Uczeń - ofiara powinna otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa: nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj.: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np.: na komunikatorze, zmiana adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu (robią to rodzice).
5. Monitoring zaistniałej sytuacji (indywidualne rozmowy z ofiarą, sprawcą, rodzicami ofiary) prowadzony przez wychowawcę.
6. Rodzice ofiary mogą składać wniosek do sądu o ukaranie sprawcy z oskarżenia prywatnego. Szkoła może złożyć wniosek do Sądu Rodzinnego w sprawie ucznia wykazującego symptomy demoralizacji.

V. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

Świadkowie powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i działania ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. W przeciwnym wypadku uczeń może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwane napiętnowany. Dlatego podczas rozmowy

pedagog powinien wzbudzić zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że na wniosek Policji).

Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, ostentacyjne wzywianie go z lekcji. Niewłaściwe działania mogą spowodować, że następnym razem nie będzie osoby, która zgłosi się jako świadek wydarzenia.

VI. Notatka służbowa

Pedagog/ psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np.: w obecności innego nauczyciela, powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

VII. Zawiadomienie sądu rodzinnego i Policji.

Większość incydentów można rozpatrzyć w szkole. Są jednak sytuacje wymagające powiadomienia Policji i Sądu Rodzinnego. Dzieje się tak, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania. Podobnie jest też, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.